

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑΤΟΣ

A. Ο συγγραφέας πραγματεύεται το θέμα που αφορά το αίσθημα δικαίου που διέπει τους ανθρώπους. Αρχικά, υποστηρίζει ότι αυτό διαμορφώνεται από το κοινωνικό περιβάλλον και τα βιώματα του ατόμου. Για το λόγο αυτό οι ρυθμιστικοί κανόνες συμπεριφοράς του είναι συναισθηματικά κατευθυνόμενοι, γεγονός, όμως, που σταδιακά μεταβάλλεται. Βέβαια, η περί δικαίου συνείδηση, όπως διευκρινίζει ο συγγραφέας, είναι αυτή που εμποδίζει τον άνθρωπο να λειτουργεί, πλέον, συναισθηματικά. Τονίζει, ωστόσο, ότι όλοι οι άνθρωποι δεν έχουν την ίδια συναίσθηση του δικαίου, καθώς οι κοινωνικές συνθήκες διαφοροποιούν την αντίληψη των ανθρώπων για το δίκαιο. Το δίκαιο, λοιπόν, είναι απαραίτητο για την κοινωνία για να μην μετατραπεί σε ζούγκλα, όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο συγγραφέας. Ωστόσο, υπερθεματίζει διευκρινίζοντας πως αν εκλείψουν εκείνες οι συνθήκες που τοποθετούν το δίκαιο ως ρυθμιστή της βίας, τότε και αυτό δεν θα ήταν απαραίτητο στην κοινωνία.

B1. 1=Λ, 2=Λ, 3=Λ, 4=Λ, 5=Σ

B2. Η δομή της παραγράφου είναι:

Θεματική πρόταση: «Όμως, παρά ... συνείδηση».

Σχόλια – Λεπτομέρειες: «Από τη μια ... δέον».

Πρόταση Κατακλείδα: Παραλείπεται.

Ο τρόπος ανάπτυξης της παραγράφου είναι η αιτιολόγηση, καθώς ο συγγραφέας αιτιολογεί γιατί η αντίληψη περί κοινού υπόβαθρου για το δίκαιο είναι υπεραπλουστευμένη. Παράλληλα, ο τρόπος αυτός διαφαίνεται και από τη χρήση της διαρθρωτικής λέξης «γιατί».

B3. Ο τρόπος πειθούς της παραγράφου είναι η επίκληση στη λογική. Ως μέσο πειθούς αξιοποιείται το επιχείρημα. Πιο αναλυτικά, ο συγγραφέας επιχειρηματολογεί για την ανωτερότητα της «περί δικαίου» συνείδησης.

B4. ενώ= αντίθεση, γιατί = αιτιολόγηση, λοιπόν = διασάφηση, επεξήγηση, επομένως= συμπέρασμα

B5. α) παρουσιάζουν= έχουν, εμφανίζουν // ομοιογενή= ομοειδή, ίδια // πηγάζουν = προκύπτουν, απορρέουν // περιέχει = περιλαμβάνει // κρίνεται = θεωρείται

β) ταυτόσημη= το + αυτό + σήμα // αντίληψη= αντί + λαμβάνω // σχέσεων= έχω // αποδεκτές= από + δέχομαι // καθόλου= κατά + όλο

Γ. ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ: Ζητείται άρθρο, επομένως χρειάζεται τίτλος: « Η αναγκαιότητα των νόμων»

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ορισμοί:

Δίκαιο είναι το σύνολο των υποχρεωτικών και εξαναγκαστικών νόμων που ρυθμίζουν τις σχέσεις των ανθρώπων μέσα σε ένα κοινωνικό σύνολο. Συνεπώς το δίκαιο δεν προέρχεται από την ατομική θέληση των επιμέρους ατόμων αλλά επιβάλλεται εξωτερικά, επιτάσσοντας και καθορίζοντας τι επιτρέπεται και τι πρέπει να κάνουν ή τι δεν επιτρέπεται και τι δεν πρέπει να κάνουν, χωρίς ωστόσο να ζητά τη συγκατάθεσή τους, επιβάλλοντας όμως σε όσους δε συμμορφώνονται κυρώσεις.

Νόμοι είναι κανόνες δικαίου, που αποβλέπουν στην αρμονική συμβίωση των κοινωνικών μελών, στην ομαλή διεύθυνση των σχέσεων πολίτη – κράτους και κοινωνιών μεταξύ τους.

Κατηγοριοποίηση των νόμων:

Γραπτοί: Σύνταγμα, αστικός, ποινικός κώδικας. Διατηρούν το χαρακτήρα της επιβολής και της δέσμευσης και η παραβίασή τους συνεπάγεται ποινικές κυρώσεις.

Αγραφοί: Εθιμικό δίκαιο, ήθη, έθιμα, παραδόσεις. Απευθύνονται περισσότερο στη συνείδηση και αποσκοπούν στην ηθικοποίηση των ατόμων. Η ισχύς τους είναι μεγαλύτερη στις κλειστές κοινωνίες και η παραβίασή τους συνεπιφέρει κοινωνική κατακραυγή.

Α' ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ: λόγοι για τους οποίους οι πολίτες δυσανασχετούν και εναντιώνονται στους νόμους:

- Πολλοί εκτιμούν ότι οι νόμοι σε ορισμένες περιπτώσεις περιορίζουν τις νόμιμες ελευθερίες τους.
- Η ανυπακοή σε νόμο που παραβιάζει τις αρχές της δικαιοσύνης αποτελεί την ουσία της πολιτικής υπευθυνότητας και αντίβαρο στην κρατική αυθαιρεσία.
- Οι πολίτες αρνούνται να είναι υπήκοοι και άβουλη μάζα. Συνεπώς αντιστεκόμενοι στους άδικους νόμους μετατρέπονται σύνολο πολιτών με κοινωνική συνείδηση.
- Υπάρχουν νόμοι που αφήνουν περιθώρια για σκανδαλώδεις και χρησιμοθηρικές πράξεις από τους επιτήδειους.
- Οι νόμοι ως έκφραση του κράτους είναι ο πιο καθοριστικός παράγοντας της μορφής του. Έτσι ένα αυταρχικό καθεστώς ψηφίζει και θέτει σε εφαρμογή αντιδημοκρατικούς νόμους για να στηριχθεί, περιορίζοντας με τον τρόπο αυτό τις ελευθερίες και τα δικαιώματα του πολίτη. Καλλιεργεί κλίμα φόβου, τρόμου και ανασφάλειας.
- Η εφαρμογή των νόμων, ορισμένες φορές, είναι άδικη: για όσους έχουν πολιτική δύναμη και οικονομική ισχύ, οι νόμοι είναι επιεικείς, ενώ

για το σύνολο, σχεδόν, των πολιτών οι ίδιοι νόμοι εφαρμόζονται αυστηρά.

- Ορισμένοι νόμοι είναι αναχρονιστικοί και ανεπίκαιροι και δεν εναρμονίζονται με τις νέες ανάγκες των ανθρώπων και τα νέα δεδομένα που δημιουργούνται. Μάλιστα, αρκετοί από αυτούς έρχονται σε αντίφαση με την ισχύουσα Ευρωπαϊκή Νομοθεσία.
- Λόγω της κοινωνικής διαστρωμάτωσης τα συμφέροντα αλληλοσυγκρούονται και δεν μπορεί να υπάρξει συγχρωτισμός και εναρμόνιση.

Β' ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ: αναγκαιότητα ύπαρξης δίκαιων νόμων στις εκάστοτε κοινωνίες:

- Οι δίκαιοι νόμοι παρέχουν ίσες ευκαιρίες ανάπτυξης (περιορισμός αδικιών και ανισοτήτων) σε όλους τους πολίτες συμβάλλοντας στην πνευματική, πολιτιστική και οικονομική πρόοδο (μόρφωση, ελευθερία καλλιτεχνικής έκφρασης, ορθή χρήση της επιστήμης, υλική διαβίωση, καλές συνθήκες εργασίας, προστασία περιβάλλοντος).
- Οι νόμοι διδάσκουν στο άτομο το σεβασμό, την ανοχή, την ελαστικότητα απέναντι στο διαφορετικό. Διαμορφώνουν δημοκρατική συνείδηση, αποδεσμεύουν από τον εγωισμό, τα εσωτερικά πάθη, την αλαζονική συμπεριφορά και καλλιεργούν τις αρχές της ευγένειας, της εντιμότητας και του ανθρωπισμού. Έτσι ο άνθρωπος επιτυγχάνει την αποδοχή από την ομάδα, εντάσσεται στους κόλπους της και ικανοποιεί την ανάγκη του να ανήκει κάπου, στοιχείο που υπαγορεύεται εξάλλου από τη φύση του.
- Οι νόμοι διαμορφώνουν πρότυπα ατομικής και συλλογικής συμπεριφοράς, τέτοια που υιοθετεί και ενστερνίζεται το κοινωνικό σύνολο. Έστω και αν πρόκειται για πρότυπα εξωτερικής μόνο συμπεριφοράς, αφού οι σκέψεις ή τα συναισθήματα δεν ελέγχονται από κανένα νόμο, το άτομο αναπαράγει πρότυπα που διασφαλίζουν την ευνομία, την τάξη και τελικά την ισορροπία του συνόλου.
- Οι νόμοι απομακρύνουν την κοινωνία από φαινόμενα κοινωνικής παθογένειας, που ζημιώνουν την κοινωνική συνοχή και οδηγούν στην αποσάθρωση των κοινωνικών δομών. Η βία, ο ρατσισμός, ο κοινωνικός ανταγωνισμός υπάρχουν εκεί όπου τα ατομικά δικαιώματα καταπατούνται, σε κοινωνίες που οι πολίτες δεν απολαμβάνουν την ισότητα και την ισονομία. Ο σεβασμός των ατομικών ελευθεριών, η δικαιοσύνη, οι ίσες ευκαιρίες για όλους επιτρέπουν στους πολίτες να νιώθουν ασφαλείς, να αισθάνονται ότι η εξουσία προστατεύει τα δικαιώματά τους, με συνέπεια οι στόχοι τους να επιτυγχάνονται ευκολότερα.
- Η εξουσία ελέγχεται συστηματικά και με αυστηρότητα. Αυτό σημαίνει ότι στις περιπτώσεις που αποδεικνύεται κατώτερη από τις

περιστάσεις πρέπει να αντικαθίσταται από κάποια άλλη, διάδοχη κατάσταση. Ιδιαίτερα στις περιπτώσεις κατά τις οποίες εκδηλώνει τα χαρακτηριστικά του αυταρχισμού, του δεσποτισμού και της αλαζονείας, οι πολίτες διατηρούν το δικαίωμα της ρήξης, της αντίστασης, του πολύμορφου αγώνα για την αλλαγή και την ανατροπή της.

- Διαμορφώνεται κλίμα ασφάλειας και βεβαιότητας, προϋποθέσεων απαραίτητων για την επίτευξη κοινωνικού έργου και την προώθηση της κοινωνικής ανάπτυξης και προόδου.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Καταληκτικά, θα πρέπει να τονιστεί ότι δίκαιος δεν είναι αυτός που απλώς δεν αδικεί αλλά αυτός που, ενώ μπορεί να αδικεί, δεν το κάνει. Έτσι, οριοθετείται η διαφορά μεταξύ νομικού εξαναγκασμού και συνειδητής επιλογής, μεταξύ ελεύθερου και δίκαιου πολίτη από τη μια και υπάκουου και νομοταγούς πολίτη από την άλλη. Επομένως, η δικαιοσύνη για τον πραγματικά δίκαιο δεν είναι μια μηχανική, τυπική και υποκριτική υπακοή αλλά προκύπτει από τη βαθύτερη γνώση της ευθύνης και του χρέους.